

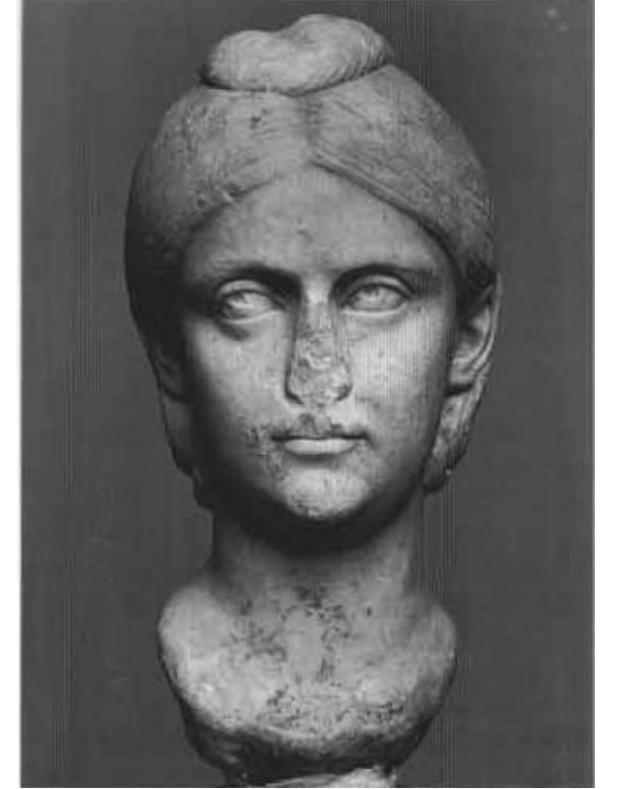
ROMA NÜMİSMATIĐI I

Bu sunum vermekte olduğum Roma NumismatiĐi I dersinde kullanılması için eğitim amağlı hazırlanmıŐtır. Sunumda kullanılan materyaller telif hakkına sahip olup eğitim amağlı olarak kullanımı uluslararası kanunlara göre serbesttir. BaŐka bir amağla kullanılması için telif hakkına sahip kişilerden izin alınması gerekmektedir.

Roma ve Bizans Sikkelerinin Ön Yüz Tipolojisi

				
1	2	3	4	5
				
6	7	8	9	10
				
11	12	13	14	15
				
16	17	18	19	20

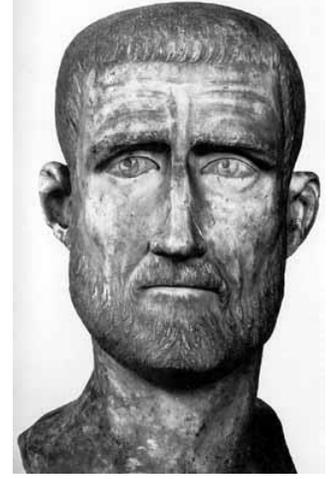
1. İmparatoriçenin hilal şeklinde diademli büstü, sağa.
2. İmparatorun şua taçlı başı, sağa.
3. İmparatorun şua taçlı, giyimli büstü, sağa.
4. İmparatorun defne çelenkli başı, sağa.
5. İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.
6. İmparatorun defne çelenkli büstü, sola, sağ elinde mappa sol elinde asa.
7. İmparatorun miğferli, zırhlı büstü, sola, kalkan ve mızrak tutmakta.
8. İmparatorun rozet diademli, giyimli büstü, sağa.
9. İmparatorun örtülü başı, sağa.
10. İmparatorun miğferli, zırhlı büstü, sağa.
11. İmparatorun defne çelenkli başı sola, başının arkasında bereket boynuzu.
12. Constantinopolis'in miğferli, bir elinde asa olan büstü, sola.
13. Roma'nın miğferli büstü, sola.
14. İmparatorun inci diademli büstü, sağa.
15. İmparatorun diademsiz büstü, sağa.
16. İmparatorun miğferli, zırhlı büstü, sağa, kalkan ve mızrak tutmakta.
17. İmparatoriçenin inci diademli, başının üzerinde Manus Dei çelenk (tanrının eli) bulunan büstü, sağa.
18. İmparatorun miğferli büstü, 4/3 cepheden. Sağ elinde mızrak, sol elinde kalkan tutmakta.
19. Tüy sorguçlu miğfer giymiş, zırhlı ve süvari betimli kalkanlı, sağ elinde haçlı globus tutan cepheden imparator büstü.
20. Chlamys ve taç giyimli, sağ ellerinde haçlı globus tutan iki imparator figürü.

Hilal, iki dairenin iç içe girmesi fakat dairelerin merkezlerinde çakışmaması durumunda oluşan şekildir. İlk kullanımı Sümerlere kadar uzanan, sikkeler üzerindeyse Mithradates Dönemi'nde sıklıkla görülmeye başlanan hilal betiminin örneklerini slayttaki Roma sikkelerinin ön yüzlerinde de görmekteyiz. İmparatoriçeler bu sikkelerde hilal üzerinde, değerli taşlardan oluşan diademiyle giyimli olarak betimlenmiştir.

Bir ışık kaynağından çıkarak her yöne yayılıp giden ışık demetini temsil eden şua tacı, Güneş tanrısının sembolü olarak Roma Dönemi sikkelerin ön yüzlerinde imparatorların başlarını süslemiştir. Bu slayttaki sikkelerde İmparatorlar şua taçlı, sakallı başları, bize göre sağa dönük olarak betimlenmişlerdir.

Tanrı Apollon'un bir simgesi olan defne yapraklarından oluşturulmuş çelenk, Roma İmparatorları tarafından sıklıkla kullanılmıştır. Gördüğümüz sikkelerde imparatorlar defne çelenkli büstü ile giyimli ve zırlı olarak betimlenmiştir.

Savaşlarda başı korumak için giyilen metal başlık olan miğferler, bu dönem sikkeleri üzerinde de karşımıza çıkmaktadır.

Sikkelerin ön yüzlerinde imparatorlar miğferli betimlenerek savaşçı özelliklerini ön plana çıkarmaya çalışmışlardır. Sol üstteki sikkede imparator, miğferli ve zırlı büstü, sağa dönük olarak işlendiği görülmektedir.

Bunun hemen yanındaki sikkede imparatorun, miğferli, zırlı büstü, sola dönük olarak, kalkan ve mızrak tutarken tasvir edilmiştir.

Alttaki sikkede ise Roma şehrinin imparatorluğun geleneksel merkezi olduğunu vurgulamak amacıyla MS 330-335 yıllarında Roma şehri anısına basılan bir sikke görmekteyiz; bu sikkede Roma'nın miğferli büstü, sola dönük olarak tasvir edilmiştir.

“Posthumus Tip”; numismatikte, sikkenin, üzerinde portresini taşıdığı kişinin ölümünden sonra basıldığını anlatmak için kullanılan terimdir. Bu tiplerin ön yüzünde, sikkenin imparatorun ölümünden sonra basıldığını belirtmek için imparatorlar ve imparatoriçeler önceleri ışın taçlı daha sonraları ise örtülü olarak betimlenmişlerdir.

Diadem, imparatorların sahip olduğu otoriteyi göstermek amacıyla başlarına taktıkları bir düğümle sona eren ve omuzlara inen iki şeritten oluşan sade veya kıymetli taşlardan yapılmış süslü şerit ya da bant formlu takıdır.

Hellenistik Dönem'de krallar, diademi başlarında krallık işareti olarak kullanmışlardır.

I. Constantinus, I. Licinius'u MS 324 yılında yenilgiye uğratarak Roma İmparatorluğu'nun tek başına hakimi olması onuruna kutlamalar yapmış ve ilk kez bu kutlamalar sırasında MS 325 yılında zaferi temsil eden diademi takmıştır.

Üzerinde çiçek motifi olan yuvarlak desenli alna takılan bantlar ise, rozet diadem olarak adlandırılmaktadır. İmparator slayttaki sikkeler üzerinde rozet diademli, giyimli ve zırlı büstü veya başı, sağa dönük olarak tasvir edilmiştir.

Rozet diademin yanı sıra Geç Roma sikkelerinin ön yüzünde iki sıra inci dizisinden oluşan inci diademliler olarak adlandırdığımız sikkeler de bulunmaktadır.

MS 325 yılında ilk kez I. Constantinus (Büyük Konstantin) sikkelerinde görülen inci diadem, I. Constantinus Dönemi'nden sonra sıkça kullanılmıştır.

Slayttaki resimlerde imparatorların inci diademli, giyimli ve zırlı büstlerinin, sağa dönük olarak resmedildiklerini görmekteyiz.

Roma Dönemi sikkelerinde imparatorlar değişik baş aksesuarları ile betimlenirken bazı imparatorlar ve *caesarlar* 'da herhangi bir aksesuar kullanmadan diademsiz olarak betimlenmişlerdir.

Buradaki sikkelerinin ön yüzünde; imparatorun diademsiz, giyimli, sağa doğru resmedilmiş büstlerini görmekteyiz.

MS 4. yüzyıldan itibaren Roma sikkelerinde önemli bir portre resmetme değişikliği olmuş artık portreler

Roma sikkelerinde olduğu gibi profilden değil, cepheden resmedilmeye başlamıştır.

Geç Roma sikkelerinde, MS 4. yüzyılın ilk yarısında I. ve II. Licinius'un cepheden, II. Constantinus'un

4/3 cepheden resmedilmiş sikkeleri bulunmaktadır.

Bununla birlikte tam cepheden resmetme I. Iustinianus (527-565) sikkeleri ile başlamıştır.

I. Iustinianus Dönemi'nden itibaren cepheden, zırlı ve miğferli, sağ elinde haçlı globus, sol omuzunda

kalkan tutan büst betimlemeleri görülmeye başlamış ve bu tarz giderek yaygınlaşmıştır.

Bu sikkenin ön yüzünde; imparator miğferli, zırhlı, 4/3 profilden büstü ile sağ elinde mızrak sol elinde atlı süvari betimli kalkanla resmedilmiştir. Bu sikke profilden ön yüz betimlerinin yerini cepheden betimlerinin almaya başlamasının ilk örneklerinden olması açısından önemlidir.

İmparator I. Iustinianus'un cepheden, zırlı ve miğferli, sağ elinde küreli haç, sol omuzunda kalkan tutan büstü yer almaktadır.

MS 6. yüzyıldan itibaren imparatorlar sikkelerde bütün boylarıyla ve yalnız imparator değil, karısı, oğulları ve akrabaları ile yer almışlardır.

Boydan tasvirler Bizans (Doğu Roma) sikkelerinin sonuna kadar devam etmiştir.

Bizans (Doğu Roma) sikkelerinde figürlü tiplerde betimlerin hiyerarşik bir düzende yerleştirildiği görülmektedir. Slayttaki sikke örneklerinde gördüğümüz gibi iki imparator betimlendiğinde genç olan sakalsız betimlenirken yaşlı olan sakallı olarak tasvir edilmiştir.

Bunun yanında yaşça büyük olan imparator, sikkeye bakanın solunda, küçük olanı ise sağında yer almaktadır. Sikkenin ön yüzünde üç figür betimlendiğinde, en büyük olanı yani en kıdemli imparator ortada, ikinci kıdemli imparator ortadakinin sağında, üçüncüsü de sol tarafında yer almaktadır.